

CLUB DE LECTURA

Curs 2024-2025

MARIA DE LA PAU JANER MÀRMARA

Tertúlia: dilluns, 17 de febrer a les 18.30 h

L'AUTORA:

Nascuda a Palma de Mallorca el 13 de gener de 1966, Maria de la Pau Janer i Mulet va créixer en el si d'una família en la qual la figura del pare, l'escriptor Gabriel Janer Manila, va tenir molt pes en la seva precoç dedicació a la literatura.

Va començar a escriure de ben petita, als nou o deu anys, contes que estaven molt influenciats per les rondalles que li havien explicat, i obres de teatre que feia representar als seus amics. Vivia envoltada de llibres, li fascinava escoltar el seu pare llegint en veu alta allò que havia escrit i recorda que s'ho passava d'allò més bé quan el seu pare li preguntava com continuaria una cosa. Des de ben petita va relacionar el fet d'escriure amb imaginar, divertir-se i contar històries.

Va estudiar el batxillerat a l'Institut Ramon Llull de Palma, en el qual ben aviat va col·laborar en les revistes del centre. Un cop finalitzats els seus estudis de Secundària, es va matricular a la Universitat de les Illes Balears -UIB-, i es va llicenciar i doctorar en Filologia Catalana.

Ha treballat com a guionista i presentadora de ràdio i televisió, sovint en companyia del doctor Joan Corbella, psiquiatre i escriptor, amb qui posteriorment es va casar el 2005 i de qui va enviduar el 2021. Van tenir una filla, Alcía, el 2006.

Persona mediàtica, és prou coneguda a les Illes Balears, on és professora de Literatura Catalana de la Universitat de la UIB, i on també ha col·laborat en IB3 Televisió i en el Diario de Mallorca. Igualment és molt coneguda a Catalunya. Va presentar el programa *Els llibres i la vida* a Televisió de Catalunya i a Catalunya Ràdio el programa de sexualitat *Les mil i una nits de Maria de la Pau Janer*, ha col·laborat al diari Avui i altres mitjans.

S'ha dit que la seva narrativa és una radiografia sobre les relacions i els sentiments humans. Va debutar com a novel·lista amb vint anys acabats de complir amb *Els ulls d'ahir* publicada el 1988 i només un any després va publicar *L'hora dels eclipsis* una obra més ambiciosa, que narra la història d'un triangle amorós, amb la qual va guanyar el premi Andròmina. Posteriorment va escriure la novel·la juvenil *L'illa d'Omar* guardonada amb el premi Crítica Serra d'Or 1990.

Després d'una pausa de quatre anys, el 1994, va publicar ***Màrmara***, premi Sant Joan 1993, que la va consagrar com una novel·lista amb un grau de maduresa narrativa molt poc comuna en una autora tan jove, fet aquest que encara es va reforçar més en publicar l'any següent *Natura d'anguila*, amb la qual va obtenir el premi Carlemany.

Orient, Occident: dues històries d'amor (1998), *Lola* (1999, premi Ramon Llull), *El desig* (2000), *Ets la meua vida, ets la meua mort* (2001), són les següents novel·les publicades en català i el 2002, amb *Las mujeres que hay en mí* escrita en castellà va quedar finalista del premi Planeta. al qual va tornar a presentar-se el 2005 amb *Pasiones romanas* que, en aquella ocasió va resultar guanyadora, en una edició molt controvertida pel posicionament i declaracions de Juan Marsé, membre del jurat.

Posteriorment ha publicat altres títols, sempre en català: *Cartes que sempre he esperat* (2010), *Quan siguis lliure* (2015) i en darrer lloc, el 2022, *Tots els noms d'Helena* una particular revisió de la Ilíada d'Homer.

Com a estudiosa de la literatura i les tradicions populars, ha publicat *Les rondalles del cicle de l'espòs transformat: pervivència en la literatura catalana de tradició oral* (1992, premi de Cultura Popular Valeri Serra i Boldú 1991), l'estudi *El mite del comte Arnau: una aproximació didàctica* (1995) i els assaigs *Mallorca, l'illa de les mil i una nits* (2001) i *Perfils mediterranis* (2003), en col·laboració amb Toni Traveria. També és autora i del volum de contes *Els deu manaments de la felicitat* (2002).

L'OBRA:

L'11 de setembre de 1990 Maria de la Pau Janer va fer la lectura de la seva tesi de llicenciatura centrada en el tema del mite de la bella i la bèstia i les seves versions en els Països Catalans i dos anys després, el 22 de juny de 1992 va llegir la seva tesi doctoral sobre el mateix tema.

En la seva recerca, M. De la Pau Janer va documentar i estudiar fins a gairebé cinquanta versions d'aquest mite universal en les rondalles dels Països Catalans. L'autora mallorquina ha comentat en diverses ocasions que en aquell moment, en exposar el tema, va haver de reprimir-se molt ja que es tractava d'un exercici de recerca on calia ser rigorosa, objectiva i científica però ja aleshores tenia moltes ganes de recrear-lo literàriament i això és el que va fer d'immediat. El resultat va ser **Màrmara**, presentada al premi Sant Joan 1993 sota el pseudònim *Mirna* (un nom que en la novel·la esdevindrà clau), i guanyadora d'aquella edició a la qual van concórrer 66 originals.

L'autora va manifestar que es tractava "d'una novel·la intimista en la qual els dos protagonistes principals intercanvien les seves experiències i vivències personals i rememora la vella història de la bella i la bèstia".

L'argument és aparentment senzill, una noia jove i culta és a Mallorca per organitzar-hi una exposició. En una botiga mig amagada del Barri Vell treballa un artesà xueta, més aviat lleig i ja gran, i que té un gran prestigi com orfebre. Aquest ha creat un anell meravellós, que només pot posseir aquella dona que ell escollirà. L'encontre entre la Bella i la Bèstia, en aquesta ocasió, entre la Bellesa i la Saviesa, crearà la màgia de l'amor.

El protagonista masculí, Joan Forteza, suposa una hiperbolització del que és un xueta tòpic: joier jueu, amb negoci propi, amb bona posició econòmica, inquietuds personals... però acostumat a patir una marginació gairebé secular, per part de la societat que l'envolta. Aquí a més, es presentat com poc agraciat físicament però envoltat d'un alo de misteri. Forteza és un home culte, savi, sensible que ha dedicat la seva vida a perseguir un ideal de bellesa i que té un món interior apassionant i tot això és el que el fa atractiu per a la protagonista jove gironina.

Convençuda del fet que "literàriament els amors que fan patir tenen més força, més intensitat i donen més joc literari" Janer envolta la història amb atmosferes de clarobscur difícils, personatges complicats i angoixats, tot plegat per aconseguir parlar de les relacions humanes i de la gran facilitat que tenim tots plegats per complicar-nos la vida" com explica ella mateixa.

Estructurada en tres parts, la novel·la es divideix en vint-i-cinc capítols numerats i sense títol que s'estructuren en vuit, nou i vuit capítols en cada part, respectivament. En aquesta ocasió, com en les seves obres anteriors, la trama està presidida per un personatge femení i el context en el qual es desenvolupa l'acció propicia una crítica al conservadorisme de la societat mallorquina i a la marginació de la qual es objecte el col·lectiu xueta. Un tema, aquest darrer, també present en la narrativa d'altres autors insulars com Carme Riera.

En aquesta ocasió s'aconsegueix una fabulació a cavall entre la realitat i la fantasia i es presenta un personatge femení, la Clàudia que va burjant en els secrets que han regit la vida de la seva família i en aquesta recerca veu com la figura de la seva tia Ricarda va creixent i s'adona que "la vida es feta de secrets i a vegades la veritat i la mentida són quasi indistingibles, es barregen com si una sola matèria les configuràs". Partidària de separar realitat i ficció, Clàudia haurà d'aprendre que "la realitat és sempre més complexa que qualsevol ficció i aquesta sovint només n'és un reflex inconsistent, polidíssim".

